

นโยบายสาธารณะกับการประเมินผลในมิติรัฐสภา
กรณีศึกษาสภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโก

โดย

นาฎีบ อัลคอดี

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโก

แปลโดย

นายชูชาติ พุฒเพ็ง

นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานภาษาสเปน เยอรมันและอาหรับ

สำนักภาษาต่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นนำเสนอ

- บทนำ
- นิยามการประเมินนโยบายสาธารณะ
- วัตถุประสงค์การประเมิน
- เกณฑ์และวิธีการ
- ประเภทการประเมิน
- หน่วยงานประเมินและรูปแบบกิจกรรม
- กรณีศึกษา

บทนำ

นโยบายสาธารณะเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่อาจก้าวข้ามได้ เพราะมีความเชื่อมโยงกับหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ โดยรัฐสภามีบทบาทสำคัญและให้หลักประกันผลพวงที่เกิดขึ้นจากการตรากฎหมายตามระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ การประเมินนโยบายสาธารณะของรัฐบาลถือเป็นอำนาจหน้าที่สำคัญของรัฐสภาด้วยเช่นกัน เพราะการประเมินผลสัมฤทธิ์จากนโยบายสามารถกำหนดเป้าหมายการดำเนินการหรือแนวทางเพื่อจัดระเบียบการตรากฎหมายให้เกิดประสิทธิภาพได้ และยังเป็นกลไกที่นอกเหนือการตรวจสอบหรือถ่วงดุลตามอำนาจปกติของรัฐสภาที่ดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้น หากมีการประเมินเชิงนโยบายเพิ่มเติมอีกทางหนึ่ง จะยิ่งทำให้โครงการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ

ทั้งนี้ หากมองถึงเครื่องมือสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายจะเห็นว่า การประเมินนับเป็นส่วนสำคัญในการแนะแนวการดำเนินนโยบาย เพราะทำให้สมาชิกรัฐสภามีแนวทางเพื่อจัดทำข้อเสนอและแสดงความคิดเห็นเพื่อให้รัฐสภาออกกฎหมายข้อบังคับที่เป็นอิสระจากการยึดโยงหรืออยู่ใต้อาณัติและอุดมการณ์ของพรรคการเมือง นอกจากนี้ กลไกการประเมินจะส่งผลให้เกิดการอภิปรายของรัฐสภาในประเด็นต่าง ๆ รอบด้านทั้งการประสานงานการจัดการนโยบายสาธารณะ เป็นต้น

การนำเสนอเรื่องนี้มุ่งเน้นถึงประสบการณ์ด้านการประเมินที่เกิดขึ้นในสภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโก ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์กับหน่วยงาน/โครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล เนื่องจากบทที่ได้นำเสนอมีประเด็นต่าง ๆ มากมาย ทั้งนิยาม กรณศึกษา อีกทั้ง ยังเป็นการหาคำตอบให้อีกหลายคำถามที่เกิดขึ้น เช่น การประเมินคืออะไร ข้อดีมีอย่างไร และรูปแบบการประเมินจะบรรลุผลได้อย่างไร

๑. นิยามการประเมินนโยบายสาธารณะ

การประมวลคำจำกัดความเกี่ยวกับการประเมินนโยบายสาธารณะนับว่าเป็นเรื่องยาก เนื่องจากกระบวนการการประเมินมีความหลากหลายและมีความพิเศษเฉพาะด้าน ไม่ใช่กระบวนการที่มีการกำหนดไว้อย่างที่เคยดำเนินการมาในอดีต เช่นเดียวกับกระบวนการของฝ่ายรัฐสภาเพื่อประเมินนโยบายสาธารณะในประเทศต่าง ๆ มีการกำหนดนิยามหรือคำจำกัดความที่ต่างกัน ซึ่งตามข้อเท็จจริงคำจำกัดความของการประเมินจะเน้นที่ความสำคัญในการให้ข้อมูลและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ รวมทั้งโครงการและผลกระทบที่เกิดจากนโยบายสาธารณะ

หากมองในมิติของกฎหมายพบว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญและข้อบังคับของสภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโก ได้ระบุนิยามการประเมินไว้ว่า คือกระบวนการที่เกิดระหว่างการวิเคราะห์ วิจัย มีเป้าหมายเพื่อกำหนดผลลัพธ์ของการดำเนินนโยบายและโครงการสาธารณะผ่านกระบวนการเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดจากกลุ่มเป้าหมายในสังคมกับระดับเป้าหมายที่วางไว้โดยมีตัวแปรสำคัญที่มีผลทำให้การประเมินบรรลุเป้าหมาย

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าไม่มีคำจำกัดความที่ตรงกันหรือเหมือนกันและถือเป็นข้อยุติ เพียงแต่การกำหนดคำจำกัดความควรยึดโยงกับประเด็นหรือเรื่องที่จะประเมิน รวมถึงกิจกรรมสำหรับการประเมินว่ามีความใกล้เคียงกันมากน้อยเพียงใด

❖ การประเมินกับการตรวจสอบ

การประเมินมีความโดดเด่นกว่ารูปแบบการตรวจสอบทั่วไปหรือระบบตรวจสอบภายใน ซึ่งทั้งสองแนวทางดังกล่าวอาจยึดโยงกับมาตรการและบรรทัดฐานภายในของหน่วยงานนั้น ๆ เป็นหลัก ทั้งการใช้หลักเกณฑ์ กระบวนการ มาตรการทางกฎหมายหรือระบบการบริหารจัดการ แต่สำหรับการประเมินสามารถแก้ปัญหาได้ หากพิจารณาผลกระทบและการสร้างคุณค่าของกิจกรรมในลักษณะที่มีความเป็นกลาง แยกตัวเอง

นอกจากปัญหา ในขณะที่การตรวจสอบในทางการเมืองหรือระบบถ่วงดุลของรัฐสภามักพบว่ามี การยึดโยงอยู่กับจุดยืนหรืออุดมการณ์ทางการเมือง หรือพรรคการเมืองที่ตนสังกัด ดังนั้น รูปแบบการประเมินจึงถือว่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกว่าการตรวจสอบ เนื่องจากผลที่ได้จากการประเมินจะยังคงอยู่เป็นกรอบให้สามารถนำมาพิจารณาประกอบเป็นตรรกะที่ชี้วัดเชิงเปรียบเทียบเสมือนเป็นการสอบทานการดำเนินนโยบายหรือโครงการที่ผ่านกระบวนการพิจารณาของรัฐสภามาแล้วอีกชั้นหนึ่ง

❖ การวิจัยตามหลักวิชาการกับการประเมิน

การค้นคว้าวิจัยเชิงสังคมศาสตร์อาจไม่ตรงกับแนวทางการประเมิน เพราะไม่มีความอิสระจากรูปแบบทางการเมือง เห็นได้จากกรณีที่นักวิจัยมักแต่คำนึงถึงกระบวนการประเมินแต่ไม่ใส่ใจเหตุผลข้อเท็จจริงตามแบบแผนวัฒนธรรมการเมือง หรือนักวิจัยมีอารมณ์ร่วมกับบทบาทและการดำเนินนโยบายของนักการเมือง ทั้งอุดมการณ์และแนวคิด ทำให้การถ่ายทอดประเด็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ขาดความชัดเจน รวมทั้งมาตรการและผลที่ได้รับต่อนโยบายที่เข้าสู่กระบวนการประเมินขาดประสิทธิภาพ

๒. วัตถุประสงค์การประเมินในมิติของรัฐสภา

วัตถุประสงค์การประเมินมี ๓ ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านกลไก และด้านมาตรการ

❖ ด้านวิชาการ

การประเมินมุ่งเน้นเนื้อหาเชิงวิชาการและการค้นคว้าเชิงเปรียบเทียบและเชิงพรรณนา โดยมีการเก็บข้อมูลหรือกระบวนการงานสาธารณะไว้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ ต้องมีกิจกรรมมุ่งสาระเชิงวิชาการและมีปัจจัยสนับสนุนการประเมินที่ชัดเจน เช่น รายงานที่เกิดจากผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของทุกฝ่ายทั้งรัฐสภา รัฐบาล และบริษัทของสังคมโดยให้อยู่บนพื้นฐานข้อมูลเชิงสถิติและข้อเท็จจริงที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

❖ ด้านกลไก

การประเมินมีส่วนผลักดันให้เกิดข้อคิดเห็นหรือเสนอแนะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกระบวนการวิเคราะห์หรือการนำเสนอข้อพิจารณาเกิดจากการรับรู้โดยทั่วไปแบบสาธารณะ โดยมีการสังเคราะห์ประเด็นและทบทวนข้อชี้แนะทั้งเชิงยุทธศาสตร์และเชิงปฏิบัติร่วมด้วย ด้วยเหตุนี้เองการประเมินในมุมของสมาชิกรัฐสภาจะช่วยให้มีเครื่องมือสำหรับการเสนอญัตติความเห็นที่เปรียบเทียบทางออกหรือข้อยุติให้รัฐสภาออกเป็นระเบียบใช้บังคับในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

❖ ด้านมาตรการ

การประเมินมีส่วนสนับสนุนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้วางระบบสามารถออกมาตรการหรือกฎระเบียบที่เหมาะสมกับสาธารณะ โดยครอบคลุมถึงหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถนำมาตราการที่ได้จากการประเมินมาใช้ในการดำเนินนโยบายให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้จะมีการนำรูปแบบการประเมินที่ได้ผลลัพธ์ดีที่สุดมาสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งสิ่งนี้เองถือเป็นพื้นฐานการมีส่วนร่วมสำคัญของรัฐสภาเพื่อบรรลุสู่เป้าหมายการบริหารบ้านเมืองที่ดี

๓. การประเมินนโยบายสาธารณะ เกณฑ์ และรูปแบบวิธี

การประเมินนโยบายสาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลลัพธ์ของนโยบายนั้น ๆ เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยส่วนใหญ่ต้องมีการวางกรอบแนวทางที่ชัดเจนและแม่นยำ การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ต้องมีเกณฑ์การวัดผลที่เชื่อมโยงกับตรรกะที่ชี้วัดเชิงสถิติที่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้มีเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ควรนำมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมได้ ดังนี้

❖ เกณฑ์การวัดแบบยืดหยุ่น

เกณฑ์นี้รวมเป้าหมายและมูลเหตุที่มีผลกับแนวทางการประเมินเชิงสาธารณะ และจะได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อตัวแปรที่มีผลครอบคลุมประเด็นปัญหาอย่างรอบด้านทุกมิติ และมีความเชื่อร่วมกันว่าการดำเนินการเช่นนี้จะสามารถแก้ปัญหาได้

❖ เกณฑ์การวัดแบบผสมผสานจากภายใน

เกณฑ์นี้ต้องมีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์และกระบวนการบริหารโครงการ การดำเนินการให้ได้ผลต้องมีการบูรณาการความหลากหลายเชิงนโยบายและโครงการที่เข้าสู่กระบวนการประเมินอย่างรอบด้าน

❖ เกณฑ์การวัดแบบผสมผสานปัจจัยภายนอก

เกณฑ์นี้มีหลักประกันว่า เป้าหมายเชิงนโยบายที่เป็นกรณีเฉพาะสามารถผสมผสานกับนโยบายหรือโครงการที่หน่วยงานรับผิดชอบได้ดำเนินการหรือหน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในห้วงเวลาเดียวกันแต่ต้องไม่เกิดภาวะขัดแย้งกัน

❖ เกณฑ์วัดค่าผลสัมฤทธิ์

เกณฑ์นี้ใช้ได้ผลกรณีที่เกิดเหตุการณ์จริงหรือการดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นรูปธรรมตามรูปแบบการดำเนินการที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ต้องไม่มีผลกระทบหรือการแทรกแซงจากปัจจัยภายนอก

❖ เกณฑ์การตอบสนอง

เกณฑ์นี้ได้จากรูปแบบข้อมูลเชิงเปรียบเทียบต่างกรรมต่างวาระระหว่างโครงการอื่น ๆ ที่มีขนาดโครงการและวัตถุประสงค์เหมือนกัน ซึ่งเกณฑ์นี้จะได้ผลจากผลลัพธ์ที่เหมาะสม

❖ เกณฑ์ความยั่งยืนต่อเนื่อง

เกณฑ์นี้เน้นแนวทางการจัดบันทึกเหตุการณ์ที่โครงการได้ดำเนินไปภายใต้กรอบเวลาที่เหมาะสม แต่เกณฑ์การวัดจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าการดำเนินโครงการว่ามีความต่อเนื่องหรือไม่

๔. ประเภทการประเมิน

การประเมินมีหลายประเภท หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับระยะเวลา วิธีการที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งระยะเวลาประเมินจะนำมาเทียบกับบทบาทและวิธีการเมืองซึ่งสังคมส่วนรวมดำเนินอยู่ รวมทั้งโครงการต่าง ๆ ที่เข้าสู่กระบวนการประเมิน โดยประเภทของการประเมินพอสรุปได้ ดังนี้

❖ การประเมินก่อนดำเนินโครงการ

การประเมินรูปแบบนี้ต้องดำเนินการก่อนการนำนโยบายภาครัฐเข้าสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการ เส้นทาง หรือสภาพการณ์เพื่อให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้การประเมินรูปแบบนี้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการบริหารโครงการที่อยู่ระหว่างดำเนินการหรือหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

❖ การประเมินแบบคู่ขนาน

การประเมินรูปแบบนี้จะอยู่ระหว่างการดำเนินการโครงการหรือดำเนินนโยบาย ซึ่งต้องเน้นที่หลักการพื้นฐานทั่วไปมากกว่าเน้นที่ผลกระทบหรือผลลัพธ์ของโครงการที่ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์

❖ การประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ

การประเมินรูปแบบนี้ต้องดำเนินการในช่วงท้ายหรือหลังจากโครงการหรือการดำเนินนโยบายเสร็จสิ้น เนื่องจากการประเมินรูปแบบนี้มีเป้าหมายสำคัญในการถอดบทเรียนหรือองค์ความรู้ที่ได้หลังเสร็จสิ้นโครงการ แต่อาจใช้ระยะเวลาานเพื่อให้ได้ผลเชิงสถิติที่ดีที่สุด

สำหรับวิธีการประเมินมีหลากหลายวิธีพอสรุปได้ ดังนี้

❖ ประเมินตัวเอง

การประเมินวิธีนี้เจ้าของโครงการต้องจัดทำแบบประเมินภาระงานของตนเอง โดยยึดตามหลักการ วัดความรู้ความสามารถ หรือขั้นตอนการดำเนินการ และแนวทางวิชาการเฉพาะด้าน

❖ ประเมินภายใน

วิธีการนี้เป็นการประเมินภายในหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดเดียวกันโดยไม่มีหน่วยงานอื่น ๆ เกี่ยวข้อง

❖ ประเมินภายนอก

วิธีการประเมินโดยหน่วยงานอิสระจากภายนอกเป็นผู้ประเมิน ทั้งนี้ หน่วยงานที่ดำเนินการประเมิน ไม่มีความเชื่อมโยงใด ๆ กับนโยบายหรือโครงการที่เข้าสู่อการประเมิน

๕. หน่วยงานและกิจกรรมการประเมินของสภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโก

สภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโกในสมัยประชุมปัจจุบัน มีการดำเนินการประเมินผล นโยบายสาธารณะ ซึ่งนับเป็นประสบการณ์ครั้งที่สองในฝ่ายของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ถือเป็นการดำเนินการ ตามกรอบอำนาจหน้าที่ซึ่งบัญญัติไว้ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและข้อบังคับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

๕.๑ หลักการและข้อกำหนดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและข้อบังคับว่าด้วยอำนาจของ รัฐสภากับการประเมินนโยบายสาธารณะ ดังนี้

❖ รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญปีพ.ศ. ๒๕๕๔ ได้บัญญัติเรื่องนี้ไว้ในหลายหมวด เพราะเห็นถึงสาระความ จำเป็นเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินนโยบายสาธารณะ ซึ่งสาระบัญญัติที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๐ ของ รัฐธรรมนูญระบุว่า “ให้รัฐสภาใช้อำนาจในฐานะองค์กรนิติบัญญัติในการออกเสียงเห็นชอบกฎหมายและ ตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงานของรัฐบาลพร้อมดำเนินการประเมินผลการดำเนินนโยบายสาธารณะ.....”

❖ ข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร

ข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดบทที่เกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายสาธารณะ ไว้ชัดเจนตั้งแต่ข้อบังคับที่ ๒๑๑-๒๑๗ โดยมีสาระสำคัญประกอบด้วย นิยามและคำจำกัดความการประเมิน บทบาทผู้ประเมิน การดำเนินการศึกษา การนำผลลัพธ์สู่การปฏิบัติ โดยมีกรอบการดำเนินการ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เกี่ยวข้องกับหลักการพื้นฐานสำหรับการประเมินนโยบายสาธารณะ คำจำกัดความ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ชนิดของคำถามและชุดคำถามที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ ๒ อธิบายถึงระบบและกระบวนการการประเมิน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรใช้เป็นแนวทาง การดำเนินการ ประกอบด้วย หลักการดำเนินงาน บทบาทและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๓ เครื่องมือวัดผล ตัวอย่าง แบบสอบถามที่ใช้ในการประเมินตามกรอบที่สภาผู้แทนราษฎร กำหนดไว้

๕.๒ ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการประเมิน

กระบวนการขั้นตอนการประเมินแบ่งออกเป็นสองระยะ ประกอบด้วย ๑) จัดทำโครงการกำกับดูแลการประเมิน ๒) จัดทำแนวทางการวิเคราะห์ผลลัพธ์

โครงการการประเมินที่สำนักงานสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการมีดังนี้

- กำหนดนโยบายสาธารณะที่ต้องการประเมินและศึกษาวิเคราะห์การบริหารเชิงเทคนิค
- คัดเลือกแนวทางและวิธีการประเมินพร้อมระบุชื่อโครงการ ผู้รับผิดชอบ ขอบเขตการประเมิน
- ติดตามและดำเนินการประเมิน

สำนักงานสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดเกณฑ์และมาตรการไว้หลากหลายเพื่อนำมาใช้ในการประเมิน ดังนี้

๕.๒.๑ เกณฑ์/มาตรการที่มีผลต่อการประเมิน

สำนักงานสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดแนวทางการประเมินในประเด็นต่าง ๆ ที่มีการเสนอให้ศึกษาเป็นกรณีพิเศษและมีเป้าหมายให้การประเมินบรรลุเป้าหมายโดยได้คัดเลือกเกณฑ์หรือมาตรการที่นำมาใช้ประกอบการประเมิน พอสรุปได้ดังนี้

- ❖ เกณฑ์เชิงนโยบาย หมายถึง ความต้องการที่มีต่อการกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนในทางที่ดีทั้งเชิงการเมือง วัตถุประสงค์ การเมืองและนโยบาย กฎหมาย กฎระเบียบ
- ❖ เกณฑ์การปฏิบัติ หมายถึง การลำดับความสำคัญ แผนการดำเนินการ การบริหาร ความโปร่งใส
- ❖ เกณฑ์ด้านเทคนิค หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงจากการประเมินที่ผ่าน มาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

หมายเหตุ ทุกข้อมูลที่เกิดจากการประเมินสามารถลดขั้นตอนและประหยัดงบประมาณ

- ❖ เกณฑ์การรับรอง หมายถึง ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการร่วมมือระหว่างกัน

หมายเหตุ ไม่ควรเริ่มสู่กระบวนการประเมินหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกิดความขัดแย้งกัน เป็นที่ประจักษ์

- ❖ เกณฑ์การมีส่วนร่วม หมายถึง การวัดความร่วมมือจากภายนอกและผลการมีส่วนร่วม ทั้งด้านเทคนิค สังคม เศรษฐกิจ ความคิดสร้างสรรค์

หมายเหตุ เหมาะสำหรับการประเมินที่ใช้ระยะเวลานานและผูกพันกับงบประมาณและมีตัวแปรจากหลายภาคส่วน

๕.๒.๒ การกำกับการประเมิน

สำนักงานสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดแนวทางกำกับการประเมินโดยมีการตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการวิสามัญเพื่อศึกษาแนวทางการประเมิน โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

กำกับดูแลกระบวนการประเมินตามแผนการดำเนินการที่ได้กำหนดไว้

ทบทวนการดำเนินการประเมินตามสภาพปัญหาที่พบหรือเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่เกี่ยวข้อง

ติดตามความเห็นและข้อเสนอแนะที่มีผลผูกพันกับฝ่ายรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่น ๆ

หมายเหตุ ระหว่างขั้นตอนและกระบวนการประเมิน คณะผู้ประเมินได้วางแนวทางไว้ ดังนี้

❖ **การจัดทำการประเมิน**

การจัดทำการประเมินมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานและเป้าหมายสำคัญๆ โดยมีกระบวนการต่าง ๆ อาทิ การสรุปประเด็นปัญหาที่มีผลกับนโยบายสาธารณะ การดำเนินงานของราชการ ชุดคำถามสำหรับประเมิน กำหนดระยะเวลาดำเนินการ

❖ **การยกร่างองค์ประกอบเพื่อประกอบการประเมิน**

องค์ประกอบสำหรับอ้างอิงมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดประเด็นรายละเอียดและอธิบายหลักวิธีการประเมิน ซึ่งมีกรอบการดำเนินการดังนี้

- กรอบการประเมินนโยบายสาธารณะ
- เป้าหมายและวิธีการ
- ประเด็นการประเมิน หมายถึงกิจกรรม/โครงการ ประโยชน์ที่ได้รับ ระยะเวลา และนโยบายที่มีผลต่อพื้นที่/ภูมิศาสตร์
- ข้อบ่งชี้และคำชี้แจง
- เกณฑ์หรือมาตรการ การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานรับผิดชอบ
- รูปแบบการอำนวยความสะดวกที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
- ระยะเวลาการดำเนินโครงการ
- ความชำนาญและประสิทธิภาพ
- แนวโน้มและกำกับดูแล

● **การรวบรวมและการวิเคราะห์**

ขั้นตอนนี้มีกระบวนการและแนวทาง ดังนี้

- กำหนดข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง
- รวบรวมข้อมูล เอกสาร ข้อเท็จจริง
- เก็บข้อมูลในพื้นที่
- วิเคราะห์แนวทางแก้ปัญหา

● **การสรุปและข้อเสนอแนะ**

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการประเมิน

สรุปผลการประเมิน

เสนอแนะแนวทางการปรับปรุงเพื่อให้มีนโยบายสาธารณะที่ได้ผลลัพธ์สอดคล้องกันในทุกมิติ ทั้งการบริหาร กฎหมาย วิธีการ งบประมาณ

● **จัดทำรายงาน**

- รายงานผลลัพธ์ที่ได้จากชุดคำถามที่ใช้ในการประเมิน
- จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการดำเนินการในภาพรวม

❖ **หมายเหตุ** การรายงานผลการประเมินต้องมีการแสดงผลการประมวลทั้งการวิเคราะห์ บทสรุป ข้อเสนอแนะ และให้นำส่งสำนักประธานหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่บรรจุระเบียบวาระการอภิปรายทั่วไปเพื่อพิจารณา

๖. กรณีศึกษา

สภาผู้แทนราษฎรราชอาณาจักรโมร็อกโกได้ดำเนินการประเมินโครงการไฟฟ้าชุมชน และโครงการบูรณาการเชื่อมโครงข่ายขนบถด้วยน้ำดื่มสะอาด โดยเป้าหมายของการประเมินครั้งนี้ เพื่อวัดผลประสิทธิภาพการดำเนินการตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญในประเด็นเกี่ยวกับการประเมินและวางกรอบสำหรับสภาผู้แทนราษฎรใช้อ้างอิงสำหรับการประเมินนโยบายสาธารณะในโครงการอื่น ๆ ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการลงพื้นที่จัดทำข้อมูลและสถิติพร้อมประเมินผลกระทบต่าง ๆ ของทั้งสองโครงการ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาพื้นที่ชนบทและนำเสนอแนะและความเห็นต่าง ๆ เสนอให้รัฐบาลพิจารณาเพื่อดำเนินการปรับปรุงนโยบายการพัฒนาชนบทให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

จากวิธีการประเมินผลตามแนวทางดังกล่าว คณะผู้ประเมินได้ดำเนินการจัดทำกรอบคำถามไว้สามประเด็น รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลลัพธ์ความสำเร็จ และปัญหาอุปสรรคความยุ่งยากที่เกิดขึ้นจากทั้งสองโครงการ ซึ่งการตั้งประเด็นคำถามสำหรับการประเมินจะช่วยให้เกิดผลลัพธ์และเกิดความเห็นแง่มุมต่าง ๆ นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และแปรผลได้ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นคำถามไว้ ๓ ประเด็น ประกอบด้วย (ก) การเชื่อมโยงและการประสานงานภายใน (ข) คุณค่าหรือประโยชน์ที่พึงได้เชิงสังคมและเศรษฐกิจ (ค) ความเปลี่ยนแปลงของค่าเป้าหมาย

๖.๑ รูปแบบการจัดทำรายงาน

การรายงานผลขั้นสุดท้ายจากคณะผู้ประเมิน มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

- เสนอโครงการเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการประเมินทั้งระบบ กระบวนการ ขั้นตอน วัตถุประสงค์หน่วยงานผู้ประเมิน
- ผลสัมฤทธิ์
- วิเคราะห์ความเชื่อมโยง
- ประเมินคุณค่าเชิงเศรษฐกิจ
- การสรุปผลในประเด็นปัญหาที่มีการนำเสนอ
- การเสนอแนะ เป็นการนำเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายสาธารณะและความคิดเห็นที่เกิดจากปฏิบัติงาน ซึ่งมีส่วนในการยกระดับให้การดำเนินนโยบายของหน่วยงานที่เข้ารับการประเมินนำไปปรับใช้เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

หลังจากกระบวนการที่คณะผู้ประเมินดำเนินการจัดทำเสร็จสิ้นให้นำเสนอรายงานทั้งหมดเพื่อเข้าสู่กระบวนการอภิปรายในการประชุมสามัญทั่วไปที่ทุกฝ่ายในรัฐสภา รวมทั้งให้รัฐบาลเข้าร่วมการอภิปรายในประเด็นที่ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ